

MARIBORSKI VEČERNIK „JUTRA“

Cena 1 Din

Uredništvo in uprava: Maribor, Gosposka ul. 11 / Tel. uredn. 2440, uprave 2455
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 14. uri / Velja mesečno prejemnik
v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglasi po ceniku / Oglase sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani / Poštni ček. rač. št. 11.409

Goriški slavček

Že skoro v vseh večjih krajih in mestih naše ožje domovine so bile te dni Gregorčičeve proslave v počastitev spomina našega goriškega slavčka. Jutri v torek poteče namreč 30 let, odkar je vest o smrti našega velikega narodnega pesnika, klicarja, misleca, vidca in proroka zagrnila ves slovenski rod v nemo, težko žalost. Globoko je presunila vso našo zemljo ta vest, saj je omahnil na bridki poti trpkega življenja veliki sin našega rodu in naše krvi. Tudi Maribor proslavi te dni na posebnem Gregorčičevem večeru v okviru Ljudske univerze spomin pred 30 leti umrlega slovenskega buditelja in pesnika.

Simon Gregorčič je v temah svoje dobe in mrzloti svoje okolice ubral tople, zanosne, mehko ubrane strune, ki so razgibale in razvnele ves slovenski rod. Gregorčič je navzlic milini in otožni melohi svoje krasne besede prinašal narodu optimizem, spodbujal in netil nacionalno zavest ter podžigal plemenito domoljubje. Goriški slavček je s svojimi nesmrtnimi, melodijsko polnimi pesniškimi stvaritvami, katerih celo vrsto so naši glasbeniki uglasbili, segel v vsa področja našega čustvovanja, življenja in trpljenja. Njegova pesniška, melodijska in očarljiva beseda je koncem koncev izzvenevala v veličastvo pesniškega proštva.

Simon Gregorčič je tako globoko črpal iz narodne duše, da ga ni med nami pesnika in poeta, čigar pesnitve bi bile postale tako zelo trajna last najširših narodnih slojev. Vsa njegova popularnost in priljubljenost k narodni duši se razodeva na posebno viden način ravno v krasno mili označbi »goriški slavček«, ki mu jo je bil priznal in pridjal ves naš rod.

Bilo pa je v njegovi lirski domoljubni in topli poeziji toliko žive in prepričevalne sile, da se je zaman zganjal v njegove stvaritve tipični predstavnik tesnoglednega, ozkosrčnega neživljenjskega ter anahronističnega janzenizma in pretiranega rimljanstva tedanjih profesor goriškega bogoslovja dr. Anton Mahnič. Udarci, ki so leteli na Simona Gregorčiča od strani duhovniškega »sobrata«, so tembolj skeleli in boleli mehkočutnega in v svoji naravi plemenitega goriškega slavčka, ki je bil s svojimi dobrosmišljenimi in človeško doživeti stvaritvami, kakor so na primer veličanstven »Človeka nikar« in njegovi drugi lirski proizvodi, razburil izrazitega reprezentanta fistih krogov, ki nikdar niso mogli ali niso hoteli doumeti najglobljih globočin človeške duše. Antona Mahniča je tedaj ves narod odklonil.

Simon Gregorčič, ta veliki, dobri in ljubljani sin našega rodu, je umrl v revščini in preproščini, v kateri je živel vse dni svojega življenja. Bil je človek duhovnik, ki je uravnaval vse svoje življenje in vse svoje naziranje po vidikih, ki so onstran po višini vaškega zvonika odmerjenih nazorov in življenjske ter naziranske tesnobe.

Gregorčič je pred 30 leti umrl. Marsikaj, kar je ta naš veliki videc uzrl, se je že bilo uresničilo. In vendar bo goriški slavček živel med nami, dokler bo živele njegova poezija in dokler bo živel ves naš rod. Ne smemo pozabiti, da je bil Simon Gregorčič tisti, ki je v svetlem proroštvu oznanjal naše narodno vstajenje. Njegov spomin bo med nami živel v vsej veličini njegovega osebnostnega lika, dokler se njegova proroštva do ničice ne izpolnijo.

Novo maskovske smetne obsedbe

Nemška demarša v Moskvi

MOSKVA, 23. novembra. V novosibirskem procesu so bili včeraj obsojeni na smrt vsi obtoženci, po številu devet. Med njimi se nahaja tudi nemški rudarski inženjer Sticking. Sodba je dokončna in ni mogoč nikakšen priziv. Obsojenci lahko še samo vložijo prošnjo za pomilostitev. Nemški poslanik v Moskvi grof Schulenburg je podvzel pri sovjetski vladi demaršo, pri čemer je povdarjal neverjetnost obtožb proti inž. Stickingu. Pri tem je zahteval kot prvi ukrep, da se zagotovi pravočasna pomilostitev. Obtoženci so bili obsojeni radi protirevolucijske propagande v zapadni Sibiriji in raznih sabotažnih činov. V smislu obtožbe so povzročili v sibirskih rudnikih več eksplozij, pri katerih je bilo ubitih več oseb in je bila škoda ogromna. Obtoženi Drobniš je izpovedal, da je prejel navodila za sabotažo osebno od Trockija. »Pravda« piše: »Obtoženci so zavestno vršili sabotažo in razdejanje ter druga protirevolucijska dejanja, ki so jim bila suflirana po raznih fašističnih agentih v službi Nemčije!«

Utrdbene zone ob romunskih mejah

BUKAREŠTA, 23. novembra. Po zanesljivih informacijah se doznava, da se bodo spomladi pričela ob romunskih mejah velika utrdbena dela po vzoru Maginotove linije. Romunski inženjerji so se stavili vladi na razpolago, da izvedejo ta važna in velika obrambna dela z delovnimi močmi, predvidenimi na temelju zakona o obli delovni dolžnosti. V svrhu zagotavljanja potrebnih denarnih sredstev je združenje romunskih inženjerjev predlagalo uvedbo posebne kapitalne davščine.

Pustašenje nemških in laških trgovin v Madridu

PARIZ, 23. novembra. Radijska agencija poroča iz Barcelone, da so v zvezi z nemškim ter italijanskim priznanjem burgoške vlade pričele po Barceloni pleniti ter demolirati hiše ter trgovine nemških in italijanskih državljanov. Večina njihovih hiš je opustošenih.

PARIZ, 23. novembra. Po poročilih nekaterih francoskih listov se je na fronti Siguenza pričela splošna ofenziva nacionalistov, ki so zasedli kraje Latoba, Al-

madrones, Medranda, Alcumia, Alcorto in Mentrillera. Nacionalistične čete so se primaknile Madridu za nadaljnjih 25 km. Madrid bi bil s tem skoro popolnoma obkrožen. Na madridski fronti so skušali maroški konjeniki v zoni Puerta de Hierro prodreti, pa so jih strojnice branilcev Madrida popolnoma pokosile. Tudi je bil zaman naval maroških legionarjev pri Casa del Campo.

eviaciji v protinapadu

MADRID, 23. novembra. V univerzitetnem okraju so nacionalistične in levčarske formacije še vedno v svojih položajih. Borbe trajajo brez prestanka in so zelo krvave. Formacije madridske vlade so prešle v protiofenzivo in so si občutno izboljšale svoje položaje. Ojačenja, ki prihajajo v Madrid, se pomikajo stalno po mestnih ulicah. Službeni in sindikalni krogi so mnenja, da je treba Madridu evakuirati in da naj ostanejo v Madridu samo vojniki, da ni treba skrbeti za hrano za nevojake. Vrhovno poveljstvo nacionalne junte poroča, da so rdeče čete skušale s pomočjo sovjetskih tankov zavzeti palačo Monolou, bile pa so odbite. Iz Barcelone poročajo, da organizira katalonska vlada divizijo, ki bo organizirana tako, kakor so organizirane divizije madridske vlade. Vsi katalonski državljani razreda 1934/35, ki še niso služili v vojski, se morajo takoj javiti oblastvom. Po vestih iz Valencije je padel pretekli petek poveljnik katalonskega anarhističnega bataljona ter voditelj iberških anarhosindikalistov Derutti. Po vestih iz Hendaya je bil v madridski jetišnici ustreljen princ Alfonz Bourbonški iz španske kraljevske rodbine. Pred Madridom pa je padel princ Alfonz Bourbon Orleans. Oba princa sta bila sorodnika bivšega španskega kralja Alfonza XIII. Po zadnjih vestih iz Madrida so prejeli republikanci te dni 200 najmodernejših letal iz sovjetske Rusije. »Sunday Times« zelo skeptično poroča o uspehih generala Franca. Politični urednik lista »Skrutator« pravi, da se bo položaj generala Franca lahko zelo poslabšal, če v roku nekoliko dni ne zavzame Madrida. General Franco troši namreč sedaj vse svoje sile za zavzetje Madrida, ki nima niti političnega niti strateškega, ampak samo moralni pomen. Ker se približuje zima in ker so španske planine že sedaj pokrite s snegom, bodo operacije zelo otežkočene, ker so branilci Madrida danes prav dobro oboroženi in ker je omogočen prevoz ruskega vojnega materiala za madridsko vlado preko Barcelone. Kar se tiče groženj generala Franca, da bo bombardiral Barcelono, te grožnje menda niso resne, ker ni mogoče dovolj pomorskih sil za blokado tega mesta. Po poročilih so nacionalisti ustrelili ujetega sina Larga Caballere kot maščevanje za usmrnitev sina Primo de Riviere, voditelja španskih falangistov.

30. t. m. proglasitev italijanskega cesarstva

RIM, 23. novembra. Havas poroča: Seja fašistične zbornice je sklicana za 30. novembra. Po zanesljivih informacijah se doznava, da bo ta seja posvečena proglasitvi italijanskega cesarstva.

Neurath na Dunaj

DUNAJ, 23. novembra. V zvezi z bivanjem avstrijskega državnega tajnika za zunanje zadeve dr. Guida Schmidta v Berlinu, ki se je medtem že vrnil na Dunaj, se doznava, da se bo nemški zunanji minister von Neurath odzval va-

bili avstrijske zvezne vlade in bo koncem januarja ali začetkom februarja 1937 posetil Dunaj.

»V vojni postane človek divjak. Edina razlika med vojnami preteklih dob in sedanjega časa je v tem, da je sedaj vojna z znanstvenim barbarstvom.«

Lloyd George.

Pabecki

OUČINSKE VOLITVE V ZETSKI BANOVINI.

Pri včerajšnjih volitvah v zetski banovini je v smislu uradnih poročil dobila JRZ 207 občin (77%), opozicijske skupine pa 62 občin (23%). Za volitve je bilo 636 list.

PROTIŽIDOVSKA DEMONSTRACIJE.

V zvezi z dijaškimi volitvami v reprezentanco zagrebške medicinske fakultete in z zmago liste HSS, ki so jo podprli komunistični in židovski dijaki, so radi tega ogorčeni frankovski fašisti, katerih lista je propadla, priredili po Zagrebu hrupne demonstracije proti Židom in proti Moskvi. Peli so znano pesem »Zagreb ni rdeč in židovski, temveč hrvatski.« Demonstranti so popolnoma demolirali znano levičarsko židovsko založno knjigarno Breyer. Fašistični hrvatski akademiki so ozlovoljeni posebno radi tega, ker se Židje združijo povsod s komunisti.

32.000 DELAVCEV S KOLEKTIVNO POGODBO.

Včeraj je bila v palači Delavske zbornice v Ljubljani IV. redna skupščina Delavske zbornice. Zborovanje je poteklo v znamenju solidarnosti in zavesti delavskih zastopnikov. Skupščino je otvoril in vodil predsednik Delavske zbornice Lojze Sedej, ki je uvodoma pozdravil komisarja Delavske zbornice in banskega svetnika dr. Bogataja ter druge zastopnike oblasti. Danes imamo na področju ljubljanske Delavske zbornice v 156 obratih 832 delavskih in nameštenskih zaupnikov. Kolektivne pogodbe zajemajo danes že okrog 32.000 delavcev in nameštencev v banovini. Navzlic dviganju števila zaposlenih smo še vedno za dobrih 10.000 pod stanjem zaposlitve pred sedmimi leti. Posebna kriza se čuti v gozdno žagarski industriji, kjer je bilo letos za 8000 delavcev manj zaposlenih kakor pred sedmimi leti. Čevlarska obrt je v teh letih odpustila 1800 delavcev. Medtem pa je v Sloveniji doraslo ta leta 20 do 25 tisoč novih delovnih moči. Februarja in marca leta 1936 je povprečna zavarovalna mezda dosegla svoj najnižji nivo 22.18 Din, število zaposlenih pa je padlo na 74.000. Koncem oktobra pa se je povprečna zavarovana mezda dvignila na 23 Din, medtem pa so tudi cene živilom narasle za 10%. Navzoči delegati so se v zvezi s predsednikovim poročilom dotaknili vseh perečih problemov socialne politike. Predstavniki vseh treh v zbornici zastopanih klubov so se izrekli odločno za neokrnjeno avtonomijo vseh socialnopolitičnih problemov. Posebno pozornost je zbudila izjava zastopnika krščanske socialne jugoslovenske strokovne zveze inž. Žumra, ki je ostro grajal zadržanje pred nedavnim ustanovitveno zvezo združenega delavstva (zeleni), ki ni smatral za potrebno, da z ostalimi skupinami sodeluje pri obravnavanju perečih socialno političnih problemov. Tudi so se vsi govorniki zavzemali za to, da se v najkrajšem času razpišejo nove volitve v Delavsko zbornico, ker poteče sedanji upravi dne 10. decembra funkcijska doba in da se na ta način zagotovi nemoteno delo po načelih samouprave.

Gospodarska življenja

K uredbi o kmečki razdolžitvi

Zastopniki Zveze jugoslov. hranilnic, Zveze slov. zadrug in zadrugne zveze, zbrani dne 19. novembra 1936 na konferenci v Ljubljani, ugotavljajo, da bi izvedba Uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov z dne 25. septembra 1936 pomenila za pri njih včlanjene zadruge in hranilnice nepopravljivo škodo, saj bi jim bil po pretežni večini zelo otežčen, če ne onemogočen nadaljnji obstoj. Treba je upoštevati posebne gospodarske prilike, ki vladajo v Dravski banovini in ki tudi nujno zahtevajo poseben način razdolžitve kmetov in sicer tako, da se v polni meri zagotovi nadaljnji neokrnjeni obstoj kreditnega zadrugištva ter samoupravnih hranilnic, torej denarnih zavodov, ki so tekom dolgih desetletij s svojimi izredno cenovnimi posojili bili v pomoč ne samo gospodarsko šibkem človeku, kmetu in delavcu, marveč hrbtenica celokupnega slovenskega gospodarstva sploh.

Omenjene zveze so že opetovano same predlagale, da se izvede potrebna razbremenitev kmeta, ki je zašel radi vladajoče gospodarske krize v take težkoče, iz katerih se sam z lastno močjo ne more rešiti. Tudi so podpisane Zveze slej ko prej pripravljene po svojih močeh prispevati k rešitvi tega perečega problema, vendar mislijo, da je možna rešitev, ne da bi se pri tem ogrožal obstoj že obstoječih denarnih zavodov.

Z ozirom na navedeno smatrajo Zveze, da je možna za Dravsko banovino rešitev na sledeči način:

1. S posebno, dodatno uredbo naj se izločijo iz veljavnosti nekaterih določil Uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov od 25. IX. 1936 terjatve kreditnih zadrug in samoupravnih hranilnic s sedežem v Dravski banovini napram kmečkim dolžnikom, ki imajo svojo bivališče v Dravski banovini, tako da ostanejo dolžniki, ki jih označuje citirana uredba, še nadalje pri dosedanjih upnikih.

2. Za vse kmečke dolžnike naj velja načelo individualne zaščite in to po predpisih in načelih, ki so določeni v čl. 24-2B omenjene uredbe za kmečke dolgove nad Din 25.000.

3. Da se razbremenijo sodišča in pospeši čim hitrejša presoja, predvidena pod točko 2., naj se ustanovijo posebne posredovalne komisije na sedežu vseh sreskih sodišč, in le v onih primerih, kjer se ne doseže sporazum, naj razpravlja pristojno sresko sodišče. Člani komisije naj bi bili zastopniki političnega, finančnega in občinskega oblastva ter zvez denarnih zavodov, pri katerih so upniki včlanjeni.

4. Da se zaščiti v vsakem oziru interes države, naj finančno ministrstvo vrši nadzor po svojih organih, zlasti glede uporabe rezervnih fondov, ki se pritegnejo h kritju odpisov na podlagi prečiščene bilance z dne 31. decembra 1936.

5. Vse ostale določbe uredbe z dne 25. IX. 1936 naj ostanejo v veljavi, v kolikor seveda ne nasprotujejo gornjim načelom.

izpeljeta nitj ene smiselne kombinacijske akcije. Vse v vsem; bila je to tekma, kakršne si jo ne želimo več gledati — proti vstopnini!

Sodil je g. Kasper.

ISSK MARIBOR : SK RAPID 0:0.

Na Rapidovem igrišču se je včeraj dopoldne odigrala zadnja tekma v letošnjem tekmovalstvu za prvenstvo juniorskih moštev LNP v Mariboru in sicer sta se srečala ISSK Maribor in SK Rapid. Tekma se je končala z »angleškim« rezultatom 0:0. Tekma je bila vseskozi precej živahna in zanimiva. Sodil je g. Bergant.

Jesenska prvenstvena tabela mariborskih juniorskih moštev nudi sedaj nasled-

Uteinki

Morda Vas bo zanimalo, da...

...so letos nekatere prireditve prav dobro obiskane...;

...pride povprečno od 250 ljudi vsaj 50 obiskovalcev prepozno...;

...je nekdo zadnjič med zamudniki našel 4 profesorje, 7 učiteljev, 2 sodnika, 8 brezposelnih učiteljev, 5 mladih intelektualcev, 1 duhovnika in 2 študenta, ki sta imela precej glasno hojo z gozerci...;

...je dokazano, da se vsak — torej tudi naš — teater izprazni v največ 5 minutah...;

...bi se naj obesila na vrata Ljudske univerze in Narodnega gledališča tabla: »Po začetku vstop prepovedan«...;

...bi se to tudi striktno izvajalo...;

...naj isto velja tudi za koncerte...;

...je čudovito zabavno gledati takega zamudnika, ki v temi išče in tava in se jezi in po možnosti kar na glas zakolne...;

...bi bilo torej obzirno, pustiti med predvajanjem reklam, ko ljudje še prihajajo, goriti vsaj slabšo luč, čeprav naj bi bili tudi kinogledališčni obiskovalci točni...;

...bi vsega tega ne bilo treba pisati,

njo sliko: 1. SK Železničar (4 točke), 2. SK Rapid (1 točko), 3. ISSK Maribor (1 točko).

Tekme za državno nogometno prvenstvo.

Sarajevo: SK Slavija : SK Ljubljana 3:1 (1:0).

Zagreb: Slavija (Osijek) : Hašk 2:2 (1:0).

Beograd: Jugoslavija : Concordia 7:0 (2:0); BSK : BASK 4:0 (2:0).

Ostale nogometne tekme.

Ljubljana: Reka : Hermes 2:0 (2:0).

Trbovlje: Amater : Slovan 0:0.

Celje: Korotan : Olimp 1:1 (1:0).

ako bi se naše občinstvo majčkeno potrudilo...;

...vse to ne izvira iz sitnosti, temveč iz želje po taktu in dobrem tonu.

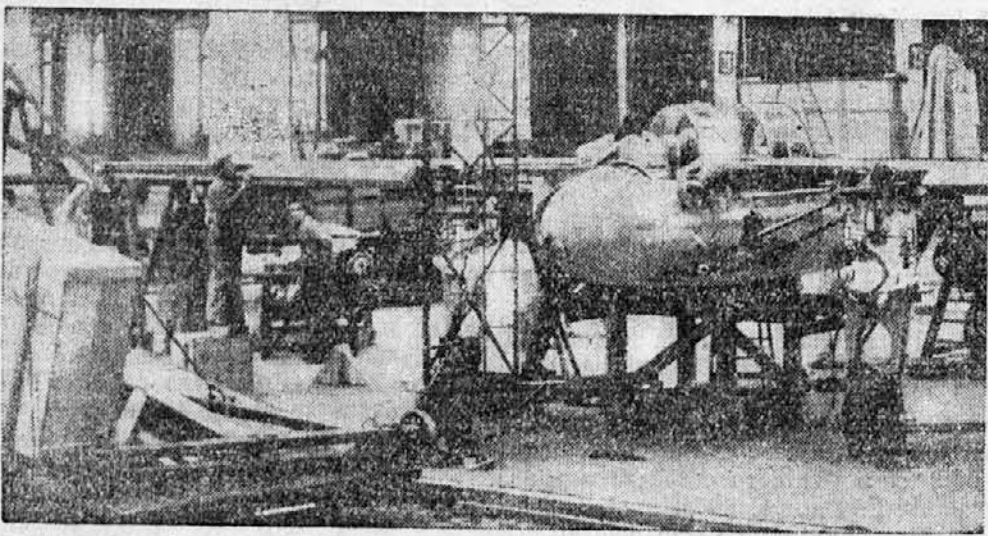
Madridska vlada pošilja na bojišče tik pred prestolnico tudi s puškami oborožene žene.

Speciálno gibanje

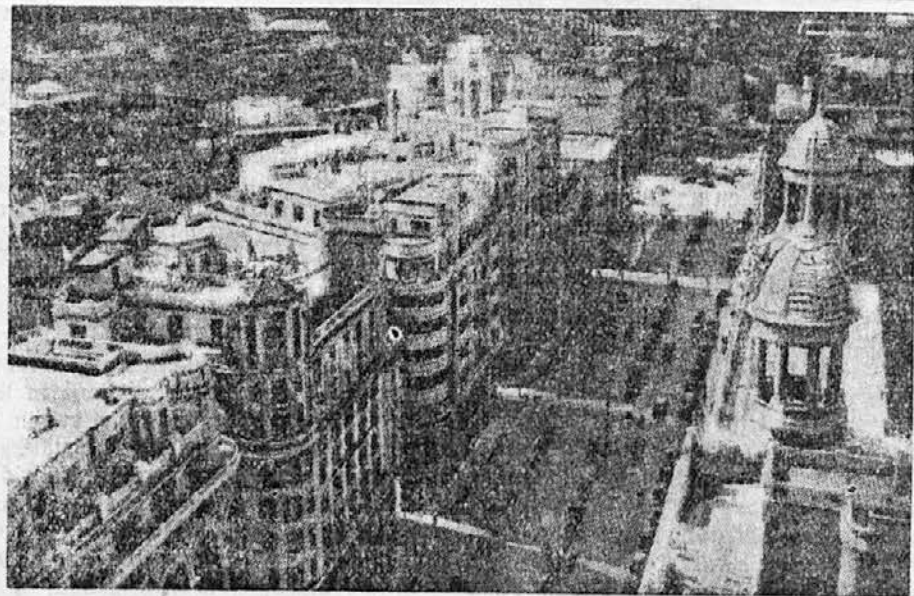
SK Drava (Ptuj):SK Slavija (Pobrezje) 3:2 (1:1)

Včeraj popoldne se je vršila na igrišču ob magdalenskem parku prvenstvena tekma med ptujsko Dravo in SK Slavijo iz Pobrezja, ki se je končala z velikim presenečenjem. Slavija, ki je Dravo pred nedavnim porazila z rezultatom 8:0, je

bila včeraj poražena, in sicer z 2:3! Tekma sama je bila na zelo nizki stopnji ter je nalikovala bolj nabijanju žoge kakor nogometu. Obe moštvi sta predvajali izredno slabo igro, posebno obe napačni vrsti, ki nista bili v stanju, da

Priprave za 15. salon mednarodne letalske razstave, ki ga otvorijo te dni.

MADRID IZ PTIČJE PERSPEKTIVE.

Intencije in gledali

K uprizoritvi »Barona Trenka«

I.

Srečko Albini, znani tvorec raznih slovskih skladb (Maričon, Nabob, Plitvička jezera) je s svojo opereto »Baron Trenka« doživel pravi triumf. Ustvaril je opereto, ki je doživela svojo krstno predstavo leta 1908 v Leipzigu in ki je na to zmagovito prodrla na številne svetovne odre v Angliji, Ameriki in Avstraliji, kjer so »Barona Trenka« uprizorili v angleški priredbi nekoga newyorškega pisatelja, med vojno pa tudi na italijanske odre, kjer pa so dejanje prestavili na dvor ruske cesarice Katarine II. in iz slavonskega pandurskega vodje Trenka napravili junakega kozaka. Krstna predstava v Zagrebu pa je bila leta 1909, odkoder je potem prehajal »Baron Trenka« v presledkih na razne druge naše odre.

Po izjavi Srečka Albinija samega je bil njegov namen, ki ga je zasledoval z »Baronom Trenkom«, ta, da nadaljuje tam, kjer so jenjali operetni klasiki in da se priključi prizadevanju onih znanih operetnih skladateljev (Lehar, Fall, Kal-

man, Oskar Strauss), ki so hoteli ustvariti novo opereto z močnejšimi umetniškimi povdarki v smislu komične opere. Mnogi elementi v »Baronu Trenku« so verno zrcalo teh Albinijevih prizadevanj.

Prelepa glasba v tej opereti očituje v prvem dejanju, ki poteka v slavonskem ambientu, precej glasbeno folklorni momentov. Snov, ki si jo je izbral Albini za to svojo opereto, je bila zajeta iz romana Edvarda Breierja o baronu Trenku, ki je izšel leta 1853 in ki ga je Srečko Albini slučajno iztaknil v nekem dunajskem antikvarijatu. Prvotni libreto je Albini z glasbo vred sam zasnoval. Dr. Willner je pozneje ob sodelovanju R. Bodanzkyja prvotni libreto skoro povsem predelal in je zadržal od prvotnega Albinijevga osnutka samo glavne elemente prvega dejanja. Willnerjeva libretna priredba je dokončno obveljala in je Srečko Albini, ki ga je že v mladih letih kot Slavonca zanimal zgodovinski lik pandurskega vodje polkovnika barona Trenka, ustvaril tudi temu odgovarjajočo povsem novo partituro.

II.

V soboto 21. t. m. je bila v mariborskem narodnem gledališču premiera

te slovite Albinijeve operete. Pohvalno je treba poudariti, da se je vprizorilo domače operetno delo. Žal pa uprizoritev sama v režijskem in sceničnem oziru ni bila na tisti stopnji strnjene celote in prepričevalnosti, kakor bi delo zaslužilo, tako da delo ni užgalo kakor bi bilo pričakovati.

Sicer so znani finančniki zadržki, preko katerih pa bi v takšnih slučajih na vsak način trebalo iti. Dirigent Lojze Herzog je izvabil iz skladbe ves čar in plastično zanositost Albinijeve glasbe. Orkester mu je sledil strumno in živahno. Solisti, zbor in orkester so v povezanosti in ravnesju izpolnjevali svojo nalogo. Režija je bila v rokah režiserja Pavla Rasbergerja, koreografski delež pa je pripadel Antonu Harastoviču.

III.

Igralci in igralki, pevci in pevke so se strinjili v močnem prizadevanju, da dajo iz sebe čim več. V težišču operetnega dogajanja in te čudovito pisane družbe hajdukov, pandurjev, dvorjanov in dvorjank, slavonskih kmetov in glasnikov so trije neizogibno operetni parčki: polkovnik pandurske čete baron Franjo Trenk in grofica Lidija pl. Schwalbenau, potem Marica in Nikola, ter končno Kornelija

in Wurzbacher. Sanci, naš popularni tenor, se je v poedinah spevih (»Za kratak čas«, »Takšne žene« itd.) ter razgibanji igri, kakršna pristaja silaku Trenkove vrste, razživljal skozi vsa tri dejanja in s precejšnjo lahkoto obvladoval napore, ki jih nosilec naslovne vloge nalaga pripadajoči delež. Jelka Igličeva kot kontesa Lidija je v prvem dejanju s svojo navihano jezičnostjo mlade Dunajčanke, ki zaide v Trenkovo Slavonijo, dosegla učinkovit uspeh. V pokretu in odrski dinamiki je pokazala napram svojemu prvemu nastopu v »Ciganskem prisma« viden in lep napredek. V pevskem oziru pa se je menda čutila rahla indisponiranost. Verdonikov Nikola je bil v gibih in plesu živahen ter v vseh možgih življenjskih podvigih razvnet slavonski pandur. Morda bi pa le bilo prav, ako bi skušal vsaj nekoliko demontirati svoj mestoma uveljavljeni pajacarski stil. Naj bi nemara skušal manj posnemati morebitne bližnje vzore v domačem teatru. Bolj iz samega sebe ustvarjati! V nižjih legah je njegov glas prehajal v neprijetno hreščecnost. Barbičevi ni nudila vloge Marice tiste konjunktore, ob kateri bi lahko izkazala vse registre svojega znanja in spretnosti. Ugajala je zlasti s spevom »Vsak graščak ima pra-

Mariborske in okoliške novice

Mariborski pehotni polk praznuje svojo slavo

Danes je praznoval tukajšnji 45. peš-polak svojo tradicionalno polkovno slavo v spomin na zgodovinski 23. november pred 18 leti, ko so hrabri Maistrovi borci pod vodstvom svojega junaškega generala razorožili v dravski vojašnici zlo-glasno zeleno gardo. Danes ob pol 11. uri so se na lepo okrašenem dvorišču tukajšnje vojašnice Kralja Aleksandra Ujedinitelja zbrali odlični predstavniki vsega mariborskega javnega življenja, da prisostvujejo prisrčnemu vojaškemu slavlju. Po predpisanih cerkvenih obredih, ki so jih opravili, in sicer za pravoslavno veroizpoved prota Simon Ivošević, za katoliško veroizpoved divizijski vojaški duhovnik iz Ljubljane Ivo Maračič, za muslimansko veroizpoved pa

vojaški hodža Mehmed Ahmetašević, je spregovoril tople in zanosne proslavne besede polkovni poveljnik in domačin slave polkovnik Marko Božovič, ki je v zanosnih besedah proslavljal junaški čip generala Rudolfa Maistra ter njegovih borcev pred 18. leti. Zagrmeli so topovi, zaregljale so strojinice, nakar se je z odsviranjem državne himne in s svečano poklonitvijo polkovni zastavi zaključilo predpoldansko slavlje, in so se zbrani gostje udeležili po domačinu slave prirejene svečane zakuske. V popoldanskem sporedu je veliko vojaško veselje, zvečer pa imajo častniki mariborske garnizije svoj tovariški družabni večer. Vre-mu domačemu pešpolku ob polkovni slavi tudi naše najpristnejše čestitke!

Praktični učiteljski izpit na državnem učiteljskem v Mariboru, ki se je vršil od 6. do 21. novembra 1936 pred izpitnim odborom pod predsedstvom direktorja Frana Kadunca, so napravili sledeči gg. učitelji-pripravniki: Arko Milutin, učitelj v Remšniku, Babič Matija, učitelj v Turnišču, Bolta Alojzij, učitelj v Dolnji Lendavi, Božič Anton, učitelj pri Sv. Du-hu na Ostrem vrhu, Cerkvenik Franc, učitelj v Slivnici pri Celju, Černeč Adolf, učitelj na Prevaljah, Čulak Leopoldina, učiteljica na Sladki gori, Drofenik Boži-dar, učitelj v Zavodnjem, Fatur Vilko, učitelj v Bodoncih, Golar Emanuel, učitelj v Križevcih, Grum Adolf, učitelj v Podgorju, Haber Alojzij, učitelj v Novi cerkvi, Heric Teja, učiteljica v Žiteški vasi, Hinterkechner Stanislav, učitelj v Stogovcih, Hrabalek Janko, učitelj v Dramljah, Jagrovič Adolf, učitelj v Lju-bečni, Jordan Janko, učitelj pri Sv. Juri-ju ob Ščavnici, Kariž Olga, učiteljica v Kapci, Kmetec Josip, učitelj v Sv. Mar-jeti na Dravskem polju, Kobal Pavla, učitelj pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu, Ko-bolt Rudolf, učitelj v Selnici ob Dravi, Koci-per Peter, učitelj v Svetinjah, Kolar Vi-perbald, učitelj v Marenbergu, Kovač Ge-novefa, učiteljica pri Sv. Benediktu v Slov. goricah, Kozina Zlata, učiteljica v Stoparjah, Križanec Franc, učitelj v Ve-likih Polani, Lah Antonija, učiteljica pri Sv. Benediktu v Slov. goricah, Lampret Karolina, učiteljica v Mežici, Leben Ga-brijela, učiteljica v Ščavnici, Leder Mir-ko, učitelj v Črni, Masten Martin, učitelj na Humu pri Ormožu, Milovanović Nada, učiteljica v Studencih, Nahtigal Marijeta, učiteljica v Križevcih, Oman Ignacij, učitelj v Gančanih, Ouček Franc, učitelj v Tišini, Petrič Franc, učitelj v Petišovcih, Pihler Herbert, učitelj v Lo-kovici, Pinterič Danica, učiteljica v Sre-dišču, Poljanec Olga, učiteljica v Ljuto-meru, Porenta Stanislav, učitelj pri Sv.

Ani v Slov. goricah, Praznik Marija, učiteljica pri Sv. Tomažu pri Ormožu, Primec Marta, učiteljica v Bodoncih, Pu-lhar Jožef, učitelj v Runcu, Radšel Aloj-zij, učitelj v Škalah, Rajner Josip, učitelj pri Sv. Barbari v Halozah, Rebernik Drago, učitelj v Vojniku, Rojic Josip, učitelj v Šmarju pri Jelšah, Savicki Oton, učitelj pri Sv. Antonu v Slov. goricah, Silvester Vladislava, učiteljica v Št. Jan-žu na Vinski gori, Slapar Stefanija, učiteljica pri Sv. Duhu na Stari gori, Sodin Konrad, učitelj pri Sv. Kunigundi, Strop-nik Ivan, učitelj v Kapeli, Škrabl Alojzij, učitelj v Črenšovcih, Šnejdar Marija, učiteljica v Sv. Petru na Medvedjem se-lu, Štante Rudolf, učitelj v Šmarju pri Jelšah, Štefan-Primec Rainelda, učiteljica v Križevcih, Švajger Viktor, učitelj v Polenškaku, Švarc Avgusta, učiteljica pri Sv. Juriju v Slov. goricah, Švegl Stefan, učitelj v Petišovcih, Turk Ida, učiteljica v Zavodnjem, Vipavec Viktor, učitelj pri Sv. Lenartu v Slov. goricah, Zidarič Da-nica, učiteljica v Sv. Miklavžu, Zorko Anton, učitelj v Vojniku, Zupanc Franc, učitelj v Zibiki, Zupanc Leopoldina, učiteljica v Zibiki, Žurman Janko, učitelj v Polju, Zemlja Gabrijel, učitelj v Tapanjih. — 24 kandidatov je bilo reprobiranih. — **P r a k t i č n i** izpit sta napravili dne 9. novembra 1936 otr. vrtnarici gđ. Poživavšek Zlata iz Črne in gđ. Spes Elizabeta iz Maribora. — Prihodnji iz-pitni termin bo 26. februarja 1937.

Iz sodne službe. Sodnik g. Otmar Cvirn je premeščen na Prevalje in je s tem njegova prvotna premetitev v Mur-sko Sobotu preklicana.

Prisrčna slovesnost. Ob priliki sobotne seje širšega odbora tukajšnjega Rdečega križa, ki je bila v lovski dvorani pri »Orlu«, je bilo slovesno odlikovanje treh zaslužnih funkcionarjev tukajšnjega Rde-čega križa. Predsednik ljubljanskega ba-novinskega odbora Rdečega križa g. dr. V. Krejči je s toplim nagovorom, v ka-terem je naglašal človekoljubne zasluge odlikovancev izročil mnogozaslužnemu predsedniku mariborskega Rdečega križa **dr. Jančiču** red Rdečega križa, naj-više odlikovanje Rdečega križa, pod-predsedniku **dr. Vrečku** in tajniku **dr. Zorjaniu** pa zlato kolajno Rdečega križa. Za tem se je **dr. Jančič** v svojem in obeh soodlikovancev imenu zahvalil za visoko priznanje poudarjajoč, da bodo vsi trije odlikovanci s še večjo vnemo po-svetili svoje delovne moči vzvišenim stremljenjem Rdečega križa.

Iz učiteljske službe. Premeščena sta Vojteh Hren iz Selnice ob Dravi v Čreš-njevec ter Franciška Vraz-Grilz iz Ro-gatca v Trbovlje.

Stari rod izumira... Umrli so: Josip Kolarič, mizarski mojster in hišni po-sestnik, star 71 let, stanujoč v Splavar-ski ulici 7. — Marija Ramšak, zasebnica, stara 83 let, umrla v splošni bolnišnici. — Jožefa Svenšek, zasebnica, Pobrežje, Gosposvetska ulica 58, stara 82 let. — Marija Lah, s. Vincencija, stara 70 let, Strossmajerjeva 15. Žalujemo naše tople sočutje!

Poslovilni večer Pavle Udovičeve. Z ozirom na vest o poslovilnem večeru P. Udovičeve dne 26. t. m. nam sporoča gledališka uprava, da se je moral poslo-vilni večer odgoditi.

Sokol Maribor-matica proslavi sokol-ski in državni praznik 1. december s te-lovadno akademijo, ki se vrši na pred-večer v ponedeljek 30. novembra v Na-rodnem gledališču in se ponovi 1. de-cembra popoldne. — Večerna akademija bo imela svečan značaj in sodeluje vo-jajska godba. Proslava 1. decembra se vrši na državni praznik ob 11. dopoldne v zgornji dvorani Narodnega doma. So-koli in Sokolstvu naklonjeni Mariborčan-i, udeležite se teh prireditev polnošte-vilno!

Ljudska univerza v Mariboru. Danes v ponedeljek 23. novembra ob 20. uri predava g. prof. dr. Maraković iz Zagre-ba o umetnostni vrednosti filma.

Odlikovani predsednik mariborske ze-lene bratovščine. Preteklo soboto zve-čer so se naši lovci v večjem številu zbrali v lovski sobi pri »Orlu«, da poča-ste predsednika mariborskega lovskega društva ravnatelja Bogdana Pogačnika, ki je ob tej priliki prejel diplomo častnega članstva Slovenskega lovskega društva. Kakor znano, je bil ravnatelj Pogačnik spomladi izvoljen za častnega člana Slovenskega lovskega društva in to za velike zasluge, ki si jih je v zad-njih letih stekel na polju reorganizacije in procvita našega lovstva. Diplomo je izročil odlikovancu predsednik Zveze lovskih društev v dravski banovini dr. Viljem Krejči iz Ljubljane, ki se je v svojem lepem govoru obširno bavil s plodonosnim in zglednim delovanjem predsednika Pogačnika, ki ni samo po-žrtvovalec društveni organizator, tem-več tudi pravi lovec v praktičnem pome-nu besede. Lepo uspelo svečanost je vo-dil podpredsednik mariborskega lovskega društva ravnatelj dr. Kovačec, ki je zaslužnemu odlikovancu izrekel v ime-nu članstva najiskrenejše čestitke.

Dijaška akademija tuk. Počitniške zve-ze v soboto zvečer je lepo uspela. Po-ročilo sledi v jutrišnji številki.

Iz poštne službe. Upokojen je poštni uradnik Stanislav Vavčar v Dolnji Len-davi.

Český klub. Národní rada čl. v Pragi pošilja k nam svojega člana g. inž. Mi-šinskega. V Maribor pride danes ter se bo-demo z njim sestali danes ob 8. uri zvečer v hotelu »Orle«, lovska soba, kjer nam bo predaval. Prosimo rojake, da se tega sestanka korporativno ude-ležijo. — Odbor.

Velika kavarna ponedeljek kabaretni večer, torek specialna sugestivna pred-stava g. H. Svengallja.

Dr. Roman Klasinc, znanj pianist, pro-fesor na glasbeni šoli Glasbene Matice v Mariboru, priredi dne 3. decembra t. l. ob 20. uri v dvorani Grajskega kina **kla-virski koncert.**

Razčiščevanje šentiljskega umora. Za-gonetni roparski umor 18. t. m. v Št. Ilju, katerega žrtev je bil, kakor smo obširno poročali, 62letni pismonoša Ivan Žunko, ki ga je neznan zločinec pobil do smrti in mu ukradel poštno vrečo s 14.000 Din gotovine, se je toliko razjas-nil, da sta oblastvom zdaj že znani ime-ni dveh nujno osumljenih moških. Za obema je izdana tiralica in je upati, da bosta kmalu padla v roke pravici. Dan pred groznim roparskim umorom je prišel namreč k posestniku Jožefu Flajšakerju v bližnjih Jelenčah neki 32letni

Kino

Kino Union. Danes najboljša Leharjeva opereta »Kjer škrijanček poje«. Marta Eggerth, Luci Englisch.

moški velike, vitke postave, kostanjevih nazaj počesanih las, pristriženih brk in podolgastega obraza. Obleden je bil v rjavkasto obleko. Omenjenemu posest-niku je izjavil, da je prišel po svojo suk-njo, ki jo je svojčas, in sicer meseca ju-nija, ko je pri njem delal, pustil pri hlap-cu. Ker mu je pa posestnik Flajšaker de-jal, da hlapca zdaj ni doma in da naj se zgasi naslednji dan, to je 18. t. m., je dotični moški odšel, češ, da pride jutri. Dne 18. t. m., na dan groznega ropar-skega umora se je isti moški zgasil do-poldne pri nadzorniku proge Antonu Štefulu v Št. Ilju ter od nega zahteval znesek 72 Din, ki si ga je bil zaslužil od 4. do 9. junija kot progovni delavec. Šte-fula je možaku dejal, da je znesek že po-slal progovni sekciji v Mariboru, kjer naj se zgasi v svrhu izplačila. Toda možak se ni več zgasil niti pri posestniku Flajšakerju niti pri progovni sekciji v Mariboru, pač pa je železniški čuvaj v Štrihovcu Franc Krajnc 18. t. m. videl možaka v družbi z nekim drugim ne-znancem starim 25" do 30 let, srednje po-stave, obledenim v svetlo sivo, precej ponošeno in raztrgano obleko, ko sta jo preko železniškega prelaza mahnila po državni cesti proti Št. Ilju. Ista možaka sta se v noči na 19. t. m., in sicer ob 2.30 zjutraj, vrnila nazaj proti Mariboru. Ker pa so bile železniške zapornice zaprte, sta morala čakati in sta ob tej priliki ču-vaja Krajnc vprašala koliko je ura, ka-ko daleč je dom Maribora in ali je mogo-če, da prideta do 5. ure v Maribor. Ko jima je Krajnc odgovoril, da lahko pri-deta, ako bosta hitro stopila, je starejši dejal, da »gre danes vse tako, kakor da bi bilo zacoprano«. Oblastva so prepri-čana, da sta omenjena moška izvršila roparski umor, in to tem bolj, ker je bil osumljeni moški, ki je prišel k posestniku Flajšakerju in nadzorniku proge Štefulu, nad leto dni zaposlen v Št. Ilju in okoli-ci, tako da so mu bile razmere dobro znane. Ime dotičnika je dobro znano in se za njim vršijo intenzivne poizvedbe.

Bunke... V noči na ponedeljek je bil na Glavnem trgu razburljiv prizor. Dve vinjeni družbi sta trčili skupaj in se je po kratkem prerekanju razvila pravcata »bitka«. Ker pa sovražniki niso imeli pri sebi nikakšnega orožja, so se obdelovali kar s pestmi. V družbi so se nahajale tudi nekatere ženske, ki so od spopadu seveda pričele glasno vpiti in kričati ter skušale moške pomiriti. Na kraj bitke je končno prišel službujoči stražnik, ki se mu je posrečilo, da je oba tabora pomi-ril. Dva udeleženca sta pri tepežu izgu-bila po dva zoba, neka ženska pa je od-šla domov z močno otečenim obrazom. Stražnik je vse udeležence spopada na-pisal ter napravil prijavo ter se bo vsa zadeva končala pred sodiščem.

Narodno gledališče

Ponedeljek, 23. novembra: Zaprtó.
Torek, 24. novembra ob 20. uri: »Baron Trenk«. Red A.

Nemčija in Italija bosta podpeli Franca šele tedaj, če...

LONDON, 23. novembra. V »Daily Mailu« objavlja berlinski dopisnik Ward Price članek, v katerem pravi, da se je v Berlinu razgovarjal z me-rodajnimi osebnostmi, ki so mu izjavile, da pomeni priznanje Francove Špa-nije, da sta Nemčija in Italija pripravljeni pomagati nacionalistični Španiji. Ward Price piše, da ima vtis, da bosta Italija in Nemčija priskočila z efek-tivno pomočjo na pomoč Francu šele tedaj, če bi se utegnil položaj generala Franca poslabšati. V Berlinu so prepričani, da se je mogla španska držav-ljanska vojna zavleči samo radi ogromnih materialnih podpor Madridu in Barceloni od strani sovjetske Rusije. Ward Price ugotavlja, da nista Nem-čija in Italija pripravljeni, da dopustita, da bi Španija postala operativna baza boljševizma pri njegovih svetovno revolucionarnih ciljih.

LONDON, 23. novembra. »Times« pišejo, da ne razpolaga general Fran-co z dovoljnimi mornariškimi silami za izvedbo blokiranja. List opozarja Franca nato, da ne misli Anglija na to, da bi dopuščala ogrožanje varstva angleških trgovskih parnikov v slučaju eventualnih borb v zraku in morju med vojskujočima se strankama.

Na Dunaju požigajo cerkevno opremo

DUNAJ, 23. novembra. Še neznani storilci so se vtihotapili v neko cerkev na dunajski periferiji, pobrali vso premakljivo opremo, jo znosili pred cerkev in jo zažgali. Ogenj so pravočasno pogasili.

vice» v tretjem dejanju. Z operetno ko-miko in smešnostjo oblagodarjena Korne-lija (Gorinškova) in dvorni poet Wurzbacher (Rasberger) tvorita nuj-no operetni zaključek kot neizogibni tretji parček. Nove črte izvrnega poda-janja je izkazal P. Kovič kot višji dvor-jan baron Trautenberg. Gorinškova Marquis Buillabaise je težil v karikaturu in veselo smešnost. Razen tega so še sodelovali Franjo Blaž (glasnik), Ema Starčeva (dvorna dama), Just Ko-šuta (kavalir), Milan Kosič (kmečki fant), Rado Nakrst (dvorni fourier), Anton Harastović (Čavš), Ljudevit Crnobori (pandur), Branka Rasber-gerjeva (Fortuna), Marija Veldino-va (genij sreče), Marica Križajeva (dru-gi genij), Ana Tovornikova (dru-gi genij) in Grom (Ala Vunja).

Gledališče je bilo pri premieri dobro-zasedeno. Mnogi igralci so bili deležni priznanja in šopkov. Morda bi po dose-ganjih premierah kazalo uprizoriti kak-šno otroško predstavo, saj smo tik pred Miklavžem in Božičem.

—ec.

Iz življenja in sveta

Kakšne so žene iz avtomata

Svoječasno so bili ljudje neverjetno navdušeni za vse mogoče vrste avtomatov. Američani so že od nekdaj zasledovali cilj, kako bi vse čim bolj avtomatizirali. Amerikanec Mr. Graham Brooth je pa bil v tem pogledu med vsemi sovostniki prava izjema. Ko se je povzpел do samostojnega tovarnarja in izdelovalca avtomatov, se mu je bolj kakor kedaj prej posrečilo, da je uresničil vse načrte, ki so mu rojili že iz rane mladosti po glavi. Postal je izumitelj, izdelovatelj in dobavitelj pomembnih strojev-avtomatov, ki so omogočili uradniku ob času njegovi poti v urad, da je proti odkupnini 50 centov, ki jih je vrgel v avtomat, dobil iz avtomata tople zajtrk. Vse to je bilo opravljeno kar v vozu podzemne železnice in medpotoma. Nadalje je podjetni in iznajdljivi Brooth dal v promet avtomate, v katere so potniki vtaknili umazane čevlje, ki so bili v 20 sekundah zopet čisti. Avtomati so se množili, bilo jih je vedno več. Na ta način so bili stavljani v promet avtomati za cvetlice, avtomati za izposojevanje frakov, avtomati, iz katerih si dobil vse, kar si potreboval in celo tudi živila. Moški so se posluževali predvsem avtomata, ki jim je ojačil črte na hlačah, ki bi jih sicer morali oddati najbližjemu krojaču v likanje. Prava senzacija pa je bil velik avtomat, ki je oddajal manjše avtomate.

Krona vseh avtomatov pa je bil takozvani »ženitbeni posredovalni avtomat«. Ta avtomat je bil izredno velik, rekli bi

kar cela hiša. V njem so bile slike, naslovi in številke, ki so oznanjevale višino dote, ki jo bo poroke željna mladenka ali pa gospa prejela za slučaj, če si najde primernega ženina. To je bila živahna kupčija. Pritojba na sprejem v avtomat je znašala za vsako damo samo 1 dolar. Na zunanji strani je bila nameščena velika premikalna plošča, kjer je vsak interesent pritisnil na tisti gumb, kjer je bila označena dama njegovega okusa, to je blondinka, brinetka, črnka, rdečelična itd. Poleg te plošče je nameščena še druga, na kateri so označene številke od 16 do 70. To so bile številke starosti. Tretja plošča pa je kazala številke od 100 do 100.000, ki so označevale višino dote. Interesent, ki je stal pred avtomatom, si je iz teh podatkov lahko izbral nevesto po svojem okusu, kakor n. pr.: temna blondinka, velika, 23 let stara, izobražena, muzikalična, temperamentna, z doto 20.000 dolarjev. Ta avtomat je predstavljal višek dovršenosti.

Mr. Graham Brooth pa ni bil samo teoretik, temveč tudi praktik. Sestavil je svojevrsten avtomat, ki mu je zvečer, predno je legel spat, sezul čevlje, katere mu je naslednjega dne čiste in osnažene zopet obul. V njegovem stanovanju je bilo vse avtomatizirano. Poseben aparat-avtomat ga je z električno strujo obrič, drug avtomat mu je pri čitanju časopisov obračal liste. Da mu je pa bilo pri čitanju še udobneje, je istočasno jedel maslen kruh, ki ga je istotako dobil iz avtomata.

Brooth je bil nerazdružen prijatelj svojih avtomatov in jih je kaj pridno uporabljal tudi na cesti.

Na ta način je nekega dne šel mimo avtomata za posredovanje v ženitvah. Ker je bil še neporočen in je imel pri sebi slučajno en sam dolar, je še tistega vrgel v avtomat. Kmalu na to mu je avtomat izročil sliko, naslov in vse življenjske podatke o izbrani ženi. Po preteku treh tednov mr. Brooth ni bil več samec. Njegov ženi je bilo ime Elvira. Ženitvanjsko potovanje sta mlada poročenca opravila kar v avtomatskem bifetu in v vseh sosednjih prostorih. Zakonska sreča pa je bila zelo kratka. Izkazalo se je, da Brooth in Elvira ne spadata skupaj. Vse bi še šlo, tudi to bi se bilo pozabilo, da Elvira ni prinesla v zakon na avtomatskem listku označene dote, če bi Elvira ne bila v družini pravzr maj. Njen postopek z možem je bil izpod vsake kritike. Prepriči so bili na dnevnem redu in ob zaključku istih so prišli v akcijo posameznih del še neizgotovljenih delov avtomatov, ki so vsakokrat frčali na Broothovo glavo. Ti vsakodnevni dogodki v lastnem družinskem krogu so podjetnega izumitelja prisilili k temu, da se v zadnjem času bavi s sestavo novega avtomata, kamor boš lahko vrgel »hude žene«, da dobi nesrečnež povrnjen vsaj oni dolar, ki ga je bil svoječasno dal za izbrano nevesto.

bo tako«, mrmra profesor in povleče iz žepa samokres. Dva strela sta odjeknila in dve trupli sta omahnili na naslanjač. Varani mož vtakne svoj samokres brez kateregakoli razburjenja v žep in se približa mrtvima truploma. Tu vzklikne v največjem presenečenju: »Za vraga, saj sem vendar v povsem drugem hotelu in ne v tistem, kamor zahaja moja žena!«

NAJVEČJA ROŽA NA SVETU.

Dobila je ime obeh mož, ki sta jo odkrila in se imenuje Rafflesia-Arnoldi; domaćini ji pravijo »mrhovinasta roža«. Ta rastlina, ki meri njen cvet 1 meter v premeru, je 30 kg težka. Čaša njene cveta drži 4 litre vode. V Evropi jo še niso mogli pripraviti do tega, da bi cvetela. To se je posrečilo enemu samemu vrtnarju na otoku Javi.

Ustreljen. Vsem je gotovo še v spominu, kako je pred štirimi leti pristal na letališču v Ljubljani mlad letalec z italijanskim vojnim letalom. Bil je to Jožef Križaj, doma iz Koprive na Krasu, ki je kot rezervist pri avijatiki uporabil priliko in dezertiral z letalom v našo državo. Letalo so vrnilo Italiji. Križaj pa je moral več kakor dve leti okusiti grenkobe konfinacije. Pozneje se je lahko svobodneje kretal in je dovršil tudi trgovski tečaj. Pred poldrugim mesecem pa je na tiho zapustil svoje tovariše emigrante in pohitel na špansko bojišče, da se tam meri z italijanskimi fašističnimi letalci, ki so podpirali uporniške čete. V Albaceti je imel kvartir, odkoder se je skozi tri tedne dan za dnem dvigal v značne višine in bruhal ogenj nad sovražnika. 21. dan pa je doletela tudi njega nesreča. Zadet od sovražnih krogel, je njegov aeroplan zgorel. Križaj se je lahko še spustil s padalom na tla, toda zaneslo ga je na sovražno črto. Ujeli so ga in kmalu tudi ustrelili, še preden so mogli izposlovati zamenjavo. Slava mu!

Pri zdravniku.

Zdravnik: »Edino, kar morete storiti za svoje zdravje, je, da se popolnoma potopite v svoje delo.«

Bolnik: »Križ božji, gospod doktor, jaz mešam beton!«

VIŠEK RAZTRESEENOSTI.

Ljubosumni profesor se napoti proti hotelu v trdnem prepričanju, da zasači tam svojo »nezvesto« ženico. Prav na rahlo odpre vrata hotela in vstopi v restavracijo. V mraku opazi v loži silhueto svoje žene, ki leži v objemu nekega moškega. Ravno kar sta izmenjala vroče in strastne poljube. »Saj sem si mislil, da

Mali oglasi

Razno

KATERA STAREJŠA OSEBA ni posodi 20 do 25 tisoč dinarjev na posestvo in vinarje. Dam dobre obresti in popolno oskrbo za uslugo. Ponudbe na upravo lista pod »Zajamčeno« dobra naložba denarja. 5799

1000.— DIN NAGRADE dobi oni, ki mi preskrbi stalno boljše nameščenje pisarniškega sluga ali kaj sličnega, eventualno v tovarni Hutter. Star sem 23 let, vojašine prost, absolvent meščanske šole. Naslov v upravi lista 5866

BUDILKE od Din 40.— naprej pri grajskem urarju, Maribor. Kupujem zlato po najvišjih cenah. 5666

JAVNA DRAŽBA PREMIČNIN in sicer: 60 m³ rezanega lesa, 1 voza, 1 drobitnice za skorjo in različnega pohištva se bo vršila, dne 23. novembra 1936 ob 7. uri v Smolniku št. 38. Vse informacije daje Posojilnica v Rušah. 5791

Stanovanje

ENOSOBNO STANOVANJE oddam. Vprašati pri Kolmanu, Zg. Radvanje. 5860

V najem

STARA TRGOVINA z mešanim blagom in menjalnico, primerna tudi za podružnico, na Dravskem polju se da v najem. Ponudbe pod »Dobrodočja« na upravo »Večernika«. 5863

Službo išče

ŠIVILJA gre šivat na dom obleke, plašče in perilo po nizki ceni. Naslov v upravi lista. 5862

Službo dobi

PRODAJALKO specerijske ali delikatesne stroke takoj sprejemem. Predstaviti se osebno. Naslov v upravi »Večernika«. 5865

IŠČEM UČITELJA, učitelico za violino. J. Jevšek, Slivnica pri Mariboru 5864

Prodajam

Dve manjši **ZELEZNI PEČI** skoraj novi, prodam. Aleksandrova 79. 5861

Kupujte svoje potrebnosti pri naših inserentih!

Živalske študije

Na svetu imamo več kakor 300.000 živalskih vrst. Tej veliki množici pa stoji nasproti kakih 100.000 vrst, ki so do cela izumrle ali pa so ohranjene le še v redkih živalih. Živalska tragedija posebne vrste je pogin krasnega alpskega kozoroga, ki je izginil šele ob času naših dedov in očetov. To je bila najmočnejša žival v Alpah; imela je meter visoko močno in lepo zavito rogovje. V kameni dobi je bila razširjena po vsej Švici. Tudi v srednjem veku je bila še pogosta in so jo vladarji skrbno varovali, da je lovci niso preveč trebili. Zdaj pa je od tega prastarega živalskega rodu živih komaj še kakih 300 potomcev, katere v naravnih parkih skrbno goje in negujejo. Tudi na naši Gorenjski jih je še nekaj.

Drugi orjak, ki je zapisan smrti, je zober. Ta orjaška žival je skoro dva metra visoka in izredno težka. Nekoč je živela skoro po vsej Evropi. Še ob času Karla Velikega so se po nemških gozdovih podile velike črede zoberov. Precej jih je iztrebila 30letna vojna. Ruski car jih je skrbno gojil v svojih loviščih in gozdovih blizu Grodna. Toda v svetovni vojni in v revolucijskih časih so te črede močno trpele. V zadnjih letih si tudi Nemci prizadevajo, da bi jih gojili v Vzhodni Prusiji. Ista usoda je doletela zobrovega ameriškega bizona. Teh živali je bilo še pred 50 leti v ameriških

prerijah na milijone, danes pa je iztrebljena, ker so jih pobili lovci zaradi njihove kože.

Tudi vidra in razne kune, ki jih preganjajo zaradi dragocenih kožuhov, naglo izumirajo. Ista usoda preti bobru, ki od njega živi le še ena vrsta. V Evropi so ga skoro povsod izpodrinili.

V severni Evropi v ondotnih gozdovih in močvirjih živi še ostanek losov, ki so prastare evropske živali. V Latviji in Estoniji, kjer je pred rusko revolucijo bilo še precej teh živali, so jo čisto iztrebili. Ista usoda je zadela sibirsko srno, ki je v velikih čredah prebivala na zahodnih obronkih Urala. Sedanja ruska vlada je ukrenila potrebno, da bi se vsaj ti ostanki zaščitili.

Skoro povsod po Evropi je izginil tudi medved. V nemških deželah so zadnjega ubili leta 1835. Na Kranjskem in v balkanskih deželah pa je medved še precej pogost. Zlasti se drži v kočevskem okraju, kjer ima v ondotnih gozdovih udobno zatočišče. Po novi lovski postavi ga v kočevskem in litijemskem okraju in v ljubljanski okolici ne smejo streljati.

Precej dolgo časa se je držal ris, toda zdaj je iz naših krajev in skoro iz vse Evrope izginil. Živi še v Karpatih in gozdnih delih Rusije, vendar je pa tudi tam že redek.

S cesarskega prestola v blaznico

64

»Gospodarica sveta.«

Oči se ji bliskajo, lice ji gori. Sedaj ve, da je dosežen cilj: Maksimilijan je gospodar zemlje, suveren vsega sveta. Vse pada pred njim na kolena, vse se mu klanja, celo oni zastrupilevalec pariškega Babilona in oni drugi zločestni vatikanski ljudje. Niso uspele spletke. Maksimilijan je postal gospodar vsega sveta.

Nemirno, razburjeno teče Šarlota po miramarskem dvorcu iz sobe v sobo. Nemirno, skrbipolno motri služinčad njene korake.

»K njemu moram, takoj k njemu, kajti jaz moram prevzeti delež v gospodstvu nad svetom. Zakaj ne? Samo pustite me, vem, kaj delam, vidim, kako je. Pra-

vite, da ladja ni pripravljena. Za gospodarico sveta ni zaprek, ni ovir! Če je tako, potem grem peš.«

In Šarlota hiti z majhnimi koraki po vijugastih stezah in pešpotih miramarskega perivoja: peš gre k Maksimilijanu, gospodarju sveta.

So dnevi, ko ne pušča nikogar v svojo bližino. Noče iz postelje. Glavo je zarila v blazine in joče kakor majhen otrok. Čudno gleda pred se in si otira čelo. Vse je izgubljeno, vse je propadlo! On, Maksimilijan, jo je hotel dati zastrupiti...

»Zastrupiti me je hotel, ker mu nisem rodila prestolonaslednika. Predragi, mili Maksimilijan, oprost. Vse bom storila za te. Pisala ti bom. Delala bom in storila

karkoli hočeš. Pojdem, kamorkoli želiš. Predsedovati hočem državnemu svetu. Zopet bo vse dobro. In tedaj ne bo nikogar, ki bi se usodil, ki bi naju ubil...»

Danes je prekrasna nedelja. Moram pisati mami Sofiji. Že tako dolgo nimam nobenega pisma od Maksimilijana. Zakaj to? In tudi brzjava ne dobim nobenega. Mama Sofija gotovo ve, kaj je to in kaj to pomeni. Treba je samo pisati ter jo vprašati, zakaj je tako.

Danes sem nekoliko trudna in po vsem telesu oslabiljena. Sicer pa je dobro. Kako lep je glasovir, kako zanimiva je knjiga, toda kaj je z vsemi ljudmi? Kako tihi so, čudni, plahi, umaknjeni. Da se ni mojemu Maksimilijanu kaj hudega pripetilo. Mar mi hoče kaj važnega utajiti?

Cesarica v prisilnem jopiču.

Dyakrat tedensko potuje iz Dunaja v Miramar šef dunajske blaznice dr. Riedel. Neki njegov asistent je stalno v Miramaru s še drugimi zdravniki. Vsi ti

imajo nalogo, da se zadržijo ob strani in da nastopajo samo v skrajnih slučajih posebno hudih napadov. Šele tedaj morajo in morejo blazno cesarico zvezati v prisilni jopič. Toda to se zgodi zelo poredkoma. Okoli cesarice so dejansko vedno gospodje in dame iz njene spremstva. Njim je pravzaprav pripadla naloga in dolžnost bolničarjev. V novi dolžnosti se težko znajdejo. Nič ne vedo, kako naj se ponašajo napram blaznici.

Toda sicer: ali je Šarlota sploh blazna? So dnevi, ko je povsem normalna. Tedaj ne govori ničesar in je popolnoma tiha. Tedaj sedi po cele ure za glasovirjem in svira. Mnogokrat se peča tudi z akvaraliranjem cvetja, ki zadobiva ob njenem slikanju neke nadnaravne žive barve in izredno velike oblike. Ali so nemara v podzavestni spomini na melhiško tropično in čudovito oblikovano flor...?

(Dalje sledi.)